

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 —
četrt : 6,50 —
mesec : 2,20 —

V pravilnosti prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 —
četrt : 5 —
mesec : 1,70 —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnništvo v
Katoliški tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 116.

V Ljubljani, v petek 23. maja 1902.

Letnik XXX.

Nekaj zahtev.

(Govor poslanca Žitnika v državni zbornici.)

Visoka zbornica! Ker sem dobil besedo namesto zadržanega g. tovariša dr. Šusteršiča in ker je splošna želja, da bi bila proračunska razprava čimprej končana, zato hočem prav kratko govoriti. To moram že zato storiti, ker so pred mano razni govorniki obširno opisovali žalostne razmere poljedelstva, posebno pa bedo in revščino malega kmeta. Pa tudi proračunski odsek je v svojem obširnem poročilu izrazil vladi važne želje, zahteve in opomine.

Vsem tem željam in zahtevam pristavim le prošnjo: Visoka vlada naj se že v interesu države ozira na vse te, v resolucijah našete želje, ter poljedelstvu daruje ono pozornost in skrb, ki jo v polni meri zasluži.

Vendar moram vsaj v glavnih potezah vladi poklicati v spomin nekatere domače stvari. Tako so kranjski poslanci že opetovano v tej zbornici opozarjali na nujno potrebo, da se osuši ljubljansko barje. Jaz ne bom ponavljal že znanih vzrokov, ki govore za to nujnost. Pač pa hočem visoko vlado, kakor že lani, opozoriti na to, da se mora preje prirediti z osuševanjem ljubljanskega barja, preden je mogoče uravnati in odpeljati velike povodnji v planinski, pivski, cerkniški in loški dolini. Po mojem prepričanju pa je iz gospodarskih vzrokov mnogo nujnejša uravnava in odpeljava poplavnih vod v notranjskih dolinah in kotlinah, nego osuševanje ljubljanskega barja. To pa zato, ker so na Notranjskem škodi vsled vednih povodnj vsako leto večje in pogostejše, dočim so na ljubljanskem barju malone vedno enake. Seveda so škodi v ljubljanskem okraju, kakor tudi v notranjskih dolinah jako velike, zato je treba čimprej prirediti z delom, da se vode primerno uravnajo.

Jaz upam, da se že letos ali vsaj prihodnje leto resno prične delo na ljubljanskem barju in sicer zato, da je potem mogoče odpeljati velike povodnji na Notranjskem, kar je prva želja prebivalstva in je tudi državi na korist.

Kranjski deželni zbor se je že mnogokrat bavil s tem vprašanjem. Pa tudi tukaj v zbornici je bila že leta 1893 vsprejeta resolucija, da naj vlada po svojih organih opazuje letne povodnji in obenem napravi podoben načrt za odpeljavanje vode.

Po naročilu visoke vlade je g. Putick že pred leti preiskal podzemeljske jame in struge notranjskih vod. V planinski dolini je napravil rove in požiralnike, da se malo hitreje odteka voda. Toda to ne zadošča, delo se je zopet ustavilo in sicer, kakor se mi je zatrevalo, ravno z ozirom na mogočo nevarnost za ljubljansko barje.

Te dni pa sem zvedel veselo novico, da je vlada v zadnjem času pričela po svojih organih izdelovati podoben načrt za hitrejši in pravilnejši odtok notranjskih povodnj. Veselo pozdravljam to novico, katere bode veselo tudi tamošnje prebivalstvo. Toda — želja moja je, da se to delo ne zavleče zopet tako, kakor se je zavlekla uravnava vipavskih vod. Že lani sem meseca aprila v posebnem predlogu, pa tudi ob priliki razprave o vodnih cestah obširneje govoril o nujni potrebi uravnave vod v vipavski dolini. Že 20 let se delajo načrti, ali do danes se ni še prav nič storilo. Ne bom danes ponavljal, kar je visoki vladi itak že znano. Prosim pa visoko vlado, naj pospeši rešitev tudi tega vprašanja.

Dalje mi bodi dovoljeno, da ekscelenci gospodu poljedelskemu ministru izrazim nekatere želje idrijskih delavcev. Pred leti je vlada ustregla nekaterim nujnejšim zahtevam idrijskih delavcev. Ali ti delavci imajo še vedno opravičene zahteve, katerim bi vlada mogla ustreči. Idrijski rudnik bode po proračunu letos imel 3.184.980 kron dohodkov in 2.016.113 kron stroškov, torej 1.168.967 kron prebitka. Od tega prebitka more pač vlada nekaj porabiti za zboljšanje gmotnih razmer idrijskih rudniških in gozdniških delavcev.

Ker smo dr. Šusteršič, Povše in jaz nedavno ekscelenci g. ministru v posebni spomenici že našeli vse te želje in zahteve, jih danes vseh ne ponavljam; le nekatere hočem omeniti.

Z novim letom je stopil v veljavo novi plačilni pravilnik. Po tem pravilniku delavci, ki po novem letu stopijo v delo, ne dobé plačilnih priklad „in natura“, to je, žita in drv, ampak v gotovem denarju. S tem pa mnogim delavcem ni ustrezno. Nekateri, posebno tisti, ki imajo družine, bi raje dobivali priklade v žitu in drvih. Morda bi se to vprašanje tako rešilo, da bi rudniško ravnateljstvo naredilo pogodbo s tamošnjim konsumnim društvom glede prodaje moke rudniškim delavcem. Rudnik naj bi društvu na leto plačeval primerno tangento. Jaz ne stavi nobenega predloga, marveč le sprožim misel, kako bi bilo mogoče v tem oziru ustreči delavcem.

Najbolj preporno vprašanje je glede drv. Po novem normalu dobivajo delavci odškodnino v denarju. S tem pa delavci večinoma niso zadovoljni. Kmečki posestniki v okolici so že večinoma izsekali svoje gozde in le erar more delavcem drva prodajati po primerni ceni. Zato se boje rudniški delavci, da jim bode erar z eno roko uzal, kar jim je z drugo zboljšal. Zato prosim visoko vlado, da se tudi to vprašanje reši, kakor že delavci.

Poleg rudarjev pa je tudi več gozdniških delavcev, ki zahtevajo, da bi imeli enako plačo. Tudi gozdniški delavci želje smo pisмено naznanili gosp. ministru. Poljedelsko ministrstvo pa meni, da so razne težave in ovire, ki izvirajo iz razlike dela. Res je, da je razlika mej delom v gozdu in jami, vendar pa je nujno potrebno, da se tudi gozdni delavcem plače primerno zboljšajo. V prvi vrsti se jim mora zvišati stalna plača. Dalje jih mora država zavarovati proti neizgodbam, kakor je to že po zakonu določeno. Gozdni delavci tudi zahtevajo, da se dela izvršujejo v lastni režiji in da se erar v prvi vrsti ozira na sinove in brate bivših gozdniških delavcev, kadar najema nove delavce. Z ozirom na to predlagam:

• C. kr. vlada se pozivlja, da se novi plačilni in provizijski normale pri državnem rudniku v Idriji iznova popravi in sicer tako, da se kar mogoče ustreže željam aktivnih delavcev in penzionistov; ob enem naj vlada

ustreže tudi opravičenim željam gozdniških delavcev.

Vlada pa mora skrbeti tudi za zdrava delavska stanovanja. Ni sedaj časa, da bi utemeljeval socialno važnost delavskih stanovanj. V Idriji se je v tem oziru že nekaj zgodilo. S tem pa to vprašanje ni še rešeno in bode vlada morala tudi v bodoče vsopozornost obračati na to. Hvaležno priznam, da je vlada letos za delavska stanovanja postavila v proračun 12.000 kron.

Za nakup po rudokopu poškodovanih zemljišč je letos v proračunu 6000 kron. Pri tej priliki moram zopet ponoviti prošnjo, naj bi se znane grablje v Idriji odstranile. V interpelaciji z dne 18. dec. 1901 je dr. Šusteršič obširno dokazal nujno potrebo, da se grablje odstranijo in tako preprečijo velike povodnji v Idriji in pa škode, ki jih imajo hišni posestniki, pa tudi erar. Gospod minister je sicer hitro odgovoril na dotično interpelacijo, naglašam pa, da grablje še stoje v Idriji in da se les plavi po Idriji do grabelj, namesto da se odvažajo po cesti.

Tudi učiteljstvo na cesarski šoli v Idriji ima svoje opravičene želje. Naglašam samo, da njihove plače niso vabljive. Dokaz temu je dejstvo, da sta bili meseca maja 1901 na rudniški šoli razpisani dve učiteljski mesti, za kateri sta se oglašila le dva prosivca. Ker je bila ena prošnja odklonjena in letos v januariju eno učno mesto zopet razpisano, se sploh noben prosivec ni oglašil. Že v šolskem letu 1900/1 je bil v V. razredu deške šole le poludnevni pouk, istotako tudi letos več mesecev v III. razredu. Dalje so posamezni razredi prenapolnjeni in trebalo bi vsoprednec. To pa ne bode mogoče, dokler se učiteljskemu osebju primerno plače ne zboljšajo. V prvi vrsti pa bi se moral zboljšati »avancement«. Po sedanjem avancementu more učna moč priti v višji plačilni razred le tedaj, ako pred njo ena umre ali pa gre v pokoj. To pa se zgodi enkrat na 10 ali 20 let. Tudi to vprašanje priporočam visoki vladi.

Rad bi še govoril o raznih vprašanjih deželne kulture na Kranjskem. Ker pa je že pozno, zato opozorim vlado samo na po-

LISTEK.

(46)

Slepi muzik.

Rusko spisal Vladimir Korolenko, prevel Krilič.

En glas se je ločil od zbora in odgovoril:

»Tukaj sem . . . Ali vi kličete, Maksim Mihajlovič?»

»Da! Pridi čez en teden, kamor sem ti naročil.«

»Pridem, gospod!«

In slepčev glas se je spet zedinil z zborom.

»Glej, videl boš človeka,« je rekel bližajočih se oči Maksim, »ki ima pravico godrnjati na usodo in ljudi. Nauči se od njega prenašati svojo usodo . . . In ti . . .«

»Pojdimo, gospod,« je rekel Johim nejevoljno in se jezno ozrl na starca.

»Ne, stoj!« je jezno zavpil Maksim. »Še nihče ni šel mimo slepcev, da bi jim ne podaril vsaj pet novčičev. Kaj boš pa ti pobegnil, ne da bi to storil? Ti znaš samo zaničevati s svojo sito nevoščljivostjo tujo lakoto!«

Peter je sklonil glavo kakor pod udarcem. Vzel je iz žepa svoj močnjček in šel proti slepcem. Otipaje prvega s palico je po-

iskal z roko leseno skledico z bakrenim denarjem.

Nekoliko mimogredočih se je ustavilo in začudeno so gledali bogato oblečenega, lepega gospoda, ki je tipaje podaril miloščino slepcu, ki jo je tudi sprejel tipaje.

Maksim se je med tem strastno obrnil in zaštoriljal po ulici. Njegov obraz je bil rdeč, oči so žarele . . . To je bil eden izmed onih izbruhov, ki so bili dobro znani vsem, ki so ga poznali v mladosti. In zdaj ni bil več odgojitelj, ki pretehta vsako besedo, ampak strasten človek, ki da duška goreči jezi. Ko je pa po strani pogledal Petra, se je starec malo omehčal. Peter je bil blede kakor zid, obrvi so bile stisnjene in obraz močno vznemirjen.

Mrzel veter je zanašal za njimi prah mestnih ulic. Zadaj med slepoi je nastal hrup in prepričanje za od Petra podarjeni denar . . .

IX.

Naslednjega dne je Peter ležal v svoji sobi v živčni mrzlici, ki je bila morebiti posledica prehlajenja, ali rešitev dolge duševne krize, ali pa se je naposled oboje zedinilo. Metal se je po postelji z izpačenim obrazom, včasih je nekaj poslušal in poskušal nekam bežati. Stari zdravnik iz mesteca je

tipal žilo in govoril o mrzlem jesenskem vetru; Maksimu so se ježile obrvi in ni pogledal sestre.

Bolezen je bila trdovratna. Ko je nastopila kriza, je ležal bolnik nekoliko dni skoraj nepremično. Naposled je zmaga mlada narava.

Svetlega jesenskega jutra se je svetel žarek preril skozi okno in pal na vzglavje bolnikovo. Ko je Ana Mihajlovna to opazila, se je obrnila k Evelini:

»Zagrn zastor . . . Tako se bojim te svetlobe.«

Deklica je vstala, da bi izpolnila željo, kar se je nepričakovano oglašil, prvič v bolezn, slepčev glas:

»Ne, nikar . . . Prosim . . . pustite tako . . .«

Obe ženski sta se veselo sklonili nad njim.

»Ali slišiš? . . . Jaz sem tukaj!« . . . je rekla mati.

»Da!« je odgovoril in obmolnil, kakor da bi se hotel nečesa spomniti.

»Ah, saj res!« . . . je izpregovoril tiho in naenkrat poskušal vstati. »Ali je prišel on . . . Tjodor«, je vprašal slepec.

Evelina se je spogledala z Ano Mihajlovno in mu je dela roko pred usta.

»Bolj tiho, tiho! Ne govori; tebi škodi.«

Pritisnil je materino roko k ustnicam in jo pokril s poljubi. V očeh so mu stale solze. Dolgo je jokal in to ga je olajšalo.

Nekoliko dni je bil krotko zamišljen in na obrazu se je pokazala vznemirjenost vselej, kadar je šel Maksim mimo sobe. Ženski ste to opazili in prosili Maksima, naj ne hodi blizu. Enkrat je pa Peter sam poprosil, naj ga pokličejo in ju pustijo sama.

Maksim je stopil v sobo, prijel Petra za roko in jo prijazno božal.

»No—o, moj deček«, je izpregovoril. »Jaz te menda moram prositi odpustanja.«

»Razumem«, je odgovoril Peter in mu povrnil prijaznost. »Ti si mi dal lep nauk, in hvaležen sem ti zanj.«

»Kaj če nauk!« je odgovoril Maksim nestrpno. »Predolgo odgojiteljstvo napravi človeka neumnega. Ne, takrat nisem mislil na pouk, ampak sem se kar silno razsrdil nate in nase . . .«

»Ali si res hotel, da bi?«

»Hotel, hotel! Kdo bi mislil, kaj človek hoče, kadar se razjezi . . . Hotel sem, da bi ti začutil tuje gorje in tako pozabil svoje.«

Oba sta obmolnila . . . (Dalje prih.)

trebo zdrave pitne in porabne vode na Krasu in drugih krajih na Kranjskem. Na poziv osrednje vlade je kranjski dež. odbor v posebni spomenici naštel vsa nujnejša kulturna dela za bodočih deset let. Troški teh del so proračunjeni na 14 milijonov kron. Teh nujnih del pa v doglednem času ne bode mogoče izvršiti, ako država ne pomaga deželi in vlada izdatno ne podpira teh nujnih del. (Pritrjevanje.)

V ta namen pač poljedelsko ministerstvo ne bode izhajalo s sedanjo dotacijo melioracijskega zaklada. Gospoda moja! Gospod finančni minister je lani takoj dobil težke milijone za razne investicije in brez pomisleka dovolil 38 milijonov za nove topeve; gospod finančni minister pa ne dobi pokritja za beraška dva milijona, ki jih donasejo državne mitnice, ter se nasproti za htevam poljedelskega ministra izgovarja z raznimi finančnimi pomisleki in državnimi potrebami.

Gospoda moja! Mi nismo nasprotniki solidne industrije, nasprotno; tudi priznamo gotove državne potrebe. Toda ne sme in ne more se nam očitati, ako z državnimi potrebami vsporejamo in naglašamo tudi ljudske koristi in potrebe. (Pohvala.)

Ako propade kmečki stan, vsi dragi to-povi ne rešijo države, kajti kmet je in ostane najtrdnjša zaslomba in obramba države. Toda ta steber se že majo, ne v ljubezni in udanosti do vladarja in države, pač pa v upanju na boljšo bodočnost. (Tako je!)

V dokaz samo nekaj podatkov. Že leta 1892 je bilo v Avstriji na posestvih 2790 milijonov dolga. Leta 1898 je bilo na dražbi prodanih 5631 kmetom 7653 zemljišč. Sodno cenjena vrednost je znašala 51.699.962 K., prodanih je bilo 21.126 ha, skupilo pa se je le 44.643.241 kron, torej le 86,3% cenjene vrednosti. (Čujte, čujte!)

Leta 1899 je bilo v avstrijskih deželah brez Dalmacije prodanih 10.618 kmetij. (Čujte, čujte!)

Gospoda! Danes kmet več ne živi ob čistih dohodkih svoje zemlje, ampak ob zadnjem svojem kapitalu, ki je v posestvu; kmet je danes le dninar v svoji hiši, brezplačen oskrbnik države na svojem posestvu, on je največji revež med reveži.

Da! Slavna finančna uprava ne zgubi vinarja, ako še toliko kmetij pride na boben; finančna uprava ima še dobiček, ker dobi razne pristojbine.

Znižanja davkov valed toče, povodnji, mraza in drugih uim so tako neznatna, da so večkrat komisijski stroški višji. Zato pa se prebivalstvo v takih slučajih zaradi sitnosti in potov večkrat ne oglašja za znižanje ali popust davkov.

Tako se tudi sedaj na Kranjskem čujejo od vseh strani pritožbe, da vladni organi marsikje na deželi jako brezozirno iztrjujo zapale obroke potresnih posojil.

Včeraj smo slišali govor g. poljedelskega ministra. Razvil je obširen program, ki je zaslužil pohvalo v zbornici in bode vzbudil tudi v širših krogih zadovoljstvo. Vendar pa, gospoda, kmet ne more biti zadovoljen samo z obljubami blagohotnosti. Nikakor ne! Kmečki stan z vso pravico zahteva pomoči od države. Revščina in beda sta, če tudi je posameznik kriv, v najožji zvezi s krivdo človeške družbe, zato mora tudi skupna družba popraviti krivdo. (Pritrjevanje.)

Upamo in pričakujemo, da ne bode visoka vlada pri določitvi avtonomnega carinskega tarifa kmetijskih koristij izročila raznim faktorjem na milost in nemilost in da bode v trgovinskih pogodbah odločno branila avstrijske koristi. Upamo pa tudi, da bodo že bodoče leto za razne panoge kmetijstva v proračunu višje svote. V tej nadi končam. (Živahna pohvala in odobravanje)

Državni zbor.

Dunaj, 23. maja.

Pravosodno ministerstvo.

Nekaj podatkov o troških pravosodne uprave. Vsi troški justične uprave so leta 1897 znašali 45.619.600 kron, za tekoče leto se proračunavajo na 71.337.631 kron. Ti troški se razdele: Osrednje vodstvo (641.900 kron), justična uprava v posameznih krono-

vinah (58.834.000), troški za nove zemljiške knjige (280.000), za nova sodišča 50.000, potni troški 70.000, najv. sodišče 1.292.200, ostali troški so za nove zgradbe. Mej temi troški je 310.000 za novo poslopje okrožnega sodišča v Mariboru, 20.000 za uradno poslopje v Slov. Bistrici, 540.000 za novo deželno sodišče v Ljubljani, 2835 kron za uradno poslopje v Radovljici in 11.112 kron za nakup gradu v Kranjski gori; dalje 136.900 kron za novo okrožno sodišče v Gorici, 4000 kron za notranjo opravo sodišča v Sežani in 9450 kron za opravo uradnega poslopja v Poreču.

Odsekovo poročilo naglašja, da so se troški zvišali vsled novega civilno-pravdnega zakona. Ti troški pa so — po poročilu — dvakrat povrnjeni vsled hitrejših in cenejših pravd. To so naglašali tudi mnogi govorniki, vendar pa hvala ni soglasna. Že včeraj sta dva govornika iz Bukovine naglašala, da ondi niso zadovoljni z novim pravdnim redom, ker mnogi uradniki niso popolnoma zmožni ljudskih jezikov. Tudi advokati niso zadovoljni z novim pravdnim redom, kakor je mej splošnim smehom dokazoval dunajski advokat in poslanec dr. Vogler. Istina je, da ima sicer vse hvale vredni novi pravdni zakon nekatere hibe, na katere ni mislil izdelovatelj zakona in katere so prezrli tudi juristi v parlamentu. Tako n. pr. je bil neki kmet povabljen k sodišču. Mej potjo vidi človeka, ko skoči v vodo. Kmet za njim in ga reši, mej tem pa zamudi obravnavo in je kontumaciran. Ali: advokati prezre, da je obravnavo ob poldeseti uri, in pride ob desetih. Kontumaciran je in mora za nezakonskega otroka svojega klijenta plačevati oskrbovalne troške itd.

Vsled novega zakona se je število uradnikov do tekočega leta pomnožilo za 1311 oseb, število pisarniških uradnikov pa za 1493.

Odsekovo poročevalc Evgen Abrahamowicz in razni govorniki zahtevajo, da vlada čimprej predloži načrt novega kazenskega zakona in pa nov tiskovni zakon. Oboje je potrebno, ker kazenski zakon avstrijski bo v kratkem že sto let star in se komaj še vidi izpod kopice raznih naredeb; in tiskovni zakon tudi ni najboljši, ker tiskovne pravde se morajo odvzeti porotnim sodiščem.

Kakor po navadi, se tudi sedaj skoraj vsi govorniki bavijo z narodnim vprašanjem. Največ opravičenih pritožb imajo v tem oziru gotovo Slovenci. Naravnost nečuveno je, da morajo na Koroškem skoraj vsi in na na Stajerskem mnogi sodni uradniki s strankami obravnavati po tolmačih. Ni torej čudno, da so mogoči tudi »justični umori«, ker nekateri sodniki ne poznajo duha slovenskega jezika, niti pravega pomena raznih ljudskih izrazov. Mnogi poslanci so se kar zgražali, ko je sinoči dr. Ploj navajal nekatere slučaje. In vendar se še dobe slovenski prvaki, ki trdijo, da Slovenci nimamo vzroka »zdihovati in jadikovati«. V Pritaneji ž njimi!

Proračunska razprava končana.

Po dolgi petletni dobi je bil sinoči malo pred polnočjo rešen zopet enkrat državni proračun. Zbornica, sicer zopet kot po navadi le za silo sklepčna, je z glasnim ploskanjem izražala svojo radost nad tem do godkom. Največ povoda za radost pa ima brezdvomno ministerski predsednik Koerber, ki se mu je posrečilo, kar je izpodletelo mnogim njegovim prednikom. Če se Koerberju posreči še kolikor toliko ugodna rešitev nagodbenega vprašanja, je mož do-cela izvršiti svojo res težavno nalogo.

K poglavju »pravosodno ministerstvo« so govorili v včerajšnji seji posl. Kleewein, Doboszyński, Choc ter Schücker, potem pa češki poslanec Dvořák, ki je obširno opisoval germanizatorično delovanje pravosodnega ministra. Rekel je mej drugim: »Baron Spens je le po imenu justični minister, v resnici pa urši le posel političnega strankarja. Zistem nemoralnega pritiska na uradnike je omajal poslopje justice. Pravosodje je zapustilo pot odkritosti in jasnosti ter nastopilo ono krivice in prilizjenosti. Tako krivično postopanje mora češki narod najstrožje obsoditi, ker mu je pravičnost nad vse sveta«. Njegova stranka bo vsled tega glasovala proti proračunu.

Za njim so govorili Pergelt, Ofner in Grabmayr, potem je pa mesto obolelega ministra reagiral na razna izvajanja sekojski načelnik Klein. Zagovarjal je uradništvo, češ da vsi vseskozi svojo dolžnost in postopa popolno samostojno in nepristransko. Omenjal je novega kazenskega zakona ter konečno povedal strmeči zbornici, da ne govori kot zastopnik ministra, torej tudi ne more odgovarjati na razne pritožbe. Ta izjava je posebno mej Cehi povzročila veliko nejevoljo, ki so jej dali duška češki poslanci Dyk, Brzorad, Fresl, Stransky in drugi. To je dalo pozneje tudi povod bur-nemu nastopu mej Cehi in podpredsednikom Kaiserjem.

Konečno so še govorili Dlužanski, Herzog, Roszkowski, Herold in Bartoli, na kar je bilo poglavje sprejeto. Naslednja poglavja »pokojnine in dotacije«, »najvišji računski dvor«, »državni dolg«, ter finančni zakon so obveljali brez debate. Tako je bil rešen ves proračun v drugem branju. Tretje branje se vrši v današnji seji.

Davek na vožne karte.

Včeraj smo omenili, da je davčni odsek predložil svoje poročilo o vladni predlogi glede uvedbe davka na železniške vožne karte. Cisti prinos tega davka se proračunava na podlagi železniških dohodkov v lanskem letu na 114 milijona kron. Od te svote pripada nad dve tretjini, celih 722 odstotka na tretji, 216 odstotkov na drugi in le 62 odstotka na prvi razred. Plačali bodo torej ta novi davek izvedine ravno nižji sloji. Ker pa potrebuje vlada po proračunu za zboljšanje položaja diurnistov in pomožnih uradnikov le okroglo 10 milijonov kron, je v odseku predlagal poslanec Menger, naj se prebitek porabi za popolnitev telefonskega omrežja. Predlog nekaterih pravih ljudskih zastopnikov, naj se uvede za nižje ljudstvo četrti razred na železnicah, ki pa naj bo davka prost, je vlada odbila in vsled tega tudi v odseku ni prodr. Morda pride zadeva v razgovor še v plenumu, a je prav malo nade, da bi jej večina pritrdila. Zakon stopi v veljavo, kot znano, s 1. januarjem leta 1903.

Avtonomijsko vprašanje na Tirolskem.

Razpor mej Nemci in Italijani na Tirolskem, ki je dalje časa onemogočeval razpravo v deželnem zboru, je po poročilu »Boz. Ztg.« poravnan. Sklenil se je kompromis v avtonomijskem vprašanju na naslednjih načelih: 1. Ustanovitev namestništvnega oddelka v Tridentu z razširjenim delokrogom namestnikovega zastopnika. 2. Ustanovitev sekcije deželnega odbora v Tridentu. 3. Delitev deželnega kulturnega sveta v nemški in italijanski oddelke, poslednji s sedežem v Tridentu. — Imenovani list nadalje poroča, da se že v prihodnjem zasedanju deželnega zbora predloži dotična vladna predloga.

Vsenemci proti Wolfu.

Vsenemska zveza v poslanski zbornici je včeraj sklenila nastopno izjavo v zadevi poslancev Wolfa in Schalka: Ker je poslanec Wolf odklonil častno razsodišče, je izdal poslanec Schalk brošuro, v kateri navaja vse razloge, zakaj je proglasil Wolfa za nečastnega. Ob enem je tudi izjavil, da hoče obdolžitve pred sodiščem dokazati. Vsenemska zveza je dovolila, da se objavi ta brošura. Od poslanca Wolfa je sedaj zaviano, da tožbenim potom spravi zadevo pred porotnike. Vsako drugačno rešitev te zadeve odklanja vsenemska zveza, ker noče, da bi jo motil pri delu politik, ki ga je spoznala za škodljivca vsenemske stvari. Sicer je pa za vsakega poštenjaka, ki pozna razmere, Wolf že davno mrtev. Priidujoča izjava je bila sklenjena po temeljitem poročilu poslanca Bareutherja. — Vsenemški parlamentarni klub je torej obsodil Wolfa, v kljub temu pa mu volivci v raznih severnočeških krajih še izražajo zaupanje.

Germaniziranje Poljakov.

Predvčerajšnjem je bila pruski zbornici predložena osnova, s katero se zvišuje zaklad za naseljevanje pruskega elementa v zapadni Poljski in na Poznanjskem od 200 na 350 milijonov mark, a poleg tega se daje vladi na razpolago še 100 milijonov, da se v zapadni Pruski in Poznanjski kupujejo zemljišča. V načrtu se z največjim cinizmom iz-

reka, da se na ta način hoče okrepiti v onih krajih nemštvo proti Poljakom. Kakor je razvidno iz vladnega utemeljevanja, se hoče s posebno silo vreči na poljska veleposetstva, da jih iztrgajo na kakoršenkoli način iz rok Poljakov. Od doslej dovoljenih 200 milijonov je preostalo le še 17 milijonov. Ob enem vlada izjavlja, da bo i nadalje zahtevala večjih svot, ker treba popolno streti premoč Poljakov v teh pokrajinah. Tako se dela v državi, v kateri so na papirju vsi državljani pred zakonom enaki.

Iz brzojavk.

Breiterjev nujni predlog v zadevi nagodbe pride bržkone danes na vrsto. Ministerski predsednik, ki se je sinoči vrnil iz Budimpešte, bo imel priliko pojasniti stanje nagodbenih pogajanj. — Osnovi nove koalicijske ni v parlamentu nikomur nič znanega. Poslanci, katerih imena so imenovali razni listi, izjavljajo, da o tem ničesar ne vedo. — Bivši poslanec Zurkan, arhimandrit v Crnovicah, je umrl včeraj v dobi 85 let. Zurkan je bil opetovano starostni predsednik v zbornici. — Mirovna pogajanja v Južni Afriki po izjavi nekega višjega angleškega državnika tako naglo napredujejo, da se v kratkem objavi njih vspeh. To se zgodi tako naglo, da se dotlej niti več ne sestane ministerski svet. — Poročevalcem avstrijske kvotne deputacije bo mesto dvornega svetnika Beera izvoljen baron Chlumeccky. Mož je znan kot prijatelj Ogrov. — Kriza v Srbiji s sestavo novega kabineta ni poravnana. Radikalci niso zadovoljni s sestavo kabineta, ker portfelj za notranje stvari ni bil poverjen radikalcu. Deset Pasčevih somišljenikov je že izstopilo iz vladne večine. Zborniški podpredsednik Stanojević je podal ostavko. — Kronske slavnosti v Madridu. Kralj se je včeraj poslovil od zunanjih zastopnikov.

Književnost in umetnost.

Vseučiliški zbornik.

Sestavila Janko Polec in Bogumil Senekovič. V Ljubljani 1902. Založil Lavoslav Schwentner. Str. 436. — To je zbirka vsega zgodovinskega in meritoričnega gradiva, kar ga je moči najti o vprašanju slovenskega vseučilišča. Po časovnem razvoju ljubljanskega šolstva zasleduje ta knjiga začetke in razvoj slovenskih višjih učilišč. Kot rojstno leto slovenskega vseučilišča določa l. 1596, ko so ustanovili jezuitje v Ljubljani svoj kolegij. Iz raznih virov, zlasti iz papeževih pisem, dokazuje, da je kolegij imel značaj in pravice vseučilišča z modroslovno in bogoslovno fakulteto.

Pozneje je bila v Ljubljani tudi pravoslovna fakulteta. Natančno nam popisuje »Zbornik« francosko univerzo v Ljubljani, ki je tako kmalu prenehala. Borbe l. 1848 in 1849. so vzbudile tudi zanimanje za vseučiliška vprašanja. Slede slovenska predavanja na graškem vseučilišču. Na slovenskih taborih od l. 1868 dalje se je ta zahteva vedno gromovito poudarjala.

Slednjič nam knjiga popisuje novejšo parlamentarne boje in demonstracije za slov. vseučilišče. Debate v državnem in deželnem zboru so priobčene po stenografskem zapisniku in poročila o shodih so jako natančna. Ob koncu so še zabeležene peticije za ustanovitev ljubljanskega vseučilišča, katere je poslalo 488 občin in 191 društev, ter časniški glasovi.

Knjiga je sestavljena s toliko natančnostjo, da jo moramo vsakomu le priporočati. Tu je zbrano vse gradivo. Poslanec v parlamentu je ta knjiga najboljša zaloga za stvarne in zgodovinske razloge, ki zahtevajo ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Zato je dobil tudi vsak slovenski časnika ob zadnjem sestanku v dar en izvor te knjige.

Da bi dosegla svoj namen!

Dopisi.

Iz Celovca, dne 15. maja. (Celovški slovenski bogoslovci slavna akademija.) Kakor zadnja leta so nam tudi letos gg. slov. bogoslovci celovski v posebni slavnostni akademiji podali dokaz marljivosti in resnega stremjenja po večno-lepih, večno-resnih vzorih. Vspored akademiji je bil zelo srečno sestavljen in je zanimal udeležence do zadnjega. Prihitelo je na slavnost dne 15. t. m. lepo število cenjenih gostov iz mesta in z dežele, a lahko rečemo, da bi jih moglo biti še več! Marsikoga smo pogrešali, ki — Na čelu duhovščine smo videli pred gospoda

kancelarja J. Vidovića in č. g. komendatorja V. Šumaha. Bilo je navzočih tudi mnogo svetnih gospodov in Celovca, od zunaj gospod notar A. Svetina iz Pilberka in lepo število naših rodoljubnih kmetov.

Slavnostno akademijo so otvorili gg. tamburaši z vedno mladim in krepkim Zajčevim »U boje«. Nato jo g. predsednik akademije Fr. Čukala z res prisrčnimi besedami pozdravil dole goste in kratko označil namen in pomen te slavnosti s starim koroškim: »Bog vas sprejmi!« Posebno se pozdravlja gg. bogoslovne profesorje in člane vodstva oo. jezuvite-Nemce. Udarjali so res točno, bogoslovci delati na to, da ostane med njimi živ Slovaški duh.

Nato so se zelo točno in ob občni navdušeni pchvali izvrševale posamezne točke vsporeda. Uprav krasno so svirali gospodi tamburaši, osem gospodov pod vodstvom gosp. Ozvatiča. Proti prejšnjim letom se je pokazal letos uprav lep napredek. Svirali so: Izvleček iz operete »Momei na brodu«, od Zajca-Farkaša, Spindlerjev venček slov. narodnih pesni; Ipavčev »Kdo je mar« in razne koračnice. Udarjali so res točno, mojstersko, in mislimo, da bi delali čast tudi koncertni dvorani. Hvala jim!

Na vsporedu sta bila dva govora. V prvem je razpravljal čast. gospod duhovnik S. Rotter: »Ali je bogoslovje veda in sicer prosta veda. Duhovito in jasno je govornik dokazoval, kaj je bogoslovje, s čim se peča, in je temeljito zavračal trditve raznih nasprotnikov. Predavanje je kazalo o temeljnih študijah govornikovih in je bilo dokaz, da se gg. bogoslovci res temeljito bavijo s pravo vedo.

Zelo zanimiv je bil tudi drugi govor. Gospod Fr. Smodej je namreč v navdušenih, krepkih besedah pojasnoval, kako ničvredno je očitjanje nasprotnikov, da smo Slovenci manjvredni (inferiorni) nego drugi narodi. Dokazoval je to nadebudni gospod govornik iz raznih panog znanstva, slovestva i. t. d., ter kazal, da se Slovenci nikakor ne moremo bati ugovorov svojih narodnih nasprotnikov, ki nam hočejo samo na vsak način manjšati, kar je našega, samo, da bi mogli poviševati, kar je njihovega. — Zasluzena burna pohvala je sledila obema govoroma. Govornikoma kličemo: Le tako vstrajno in krepko naprej!

Krepko odobravale so se tudi pevske točke. Pevski zbor (10 glasov) je izvajal najprej Ferjančičev: »O slovenska zemlja.« Nato je sledil Pahorjev: »En starček je živel«, v katerem je izvajal bariton-solo gospod Sadjak, a spremljal ga je na glasoviru g. Hercel. Dalje so peli zelo izvrstno narodno »Dolenjska« in Hajdrihov »V tihi noči.« Tudi pevci pod vodstvom gosp. Jak. Rozmana so rešili svojo nalogo uprav izborno. Lahko rečemo, da tako točnega in lepega petja čujemo redko na Koroškem.

V »sklepnih besedah« se je g. načelnik Čukala prisrčno zahvalil še enkrat vsem udeležencem, posebej še č. vodstvu in gospodom profesorjem bogoslovja. Na tej slavnosti bil je zastopan staroslavni Korotan po raznih svojih stanovih, zato je tem pomenljivejša. Govornik in ž njim udeleženci zakličejo še gromovito »živio« papežu in cesarju, tamburaši pa zaključijo slavnost s cesarsko pesmijo.

Lepa slavnost nam je zopet dokazala, da znajo gg. slovenski bogoslovci po Horacijju družiti »utile dulci«. Hvala jim za to in vstrajno naprej! —rn—

Izpred sodišča.

Iz boja koroških Slovencev. Mož, ki nasproti Slovincem kaj rad išče zavetja in pomoči v sodni dvorani, je tudi našim bralcem že dosti znani »Košičev Pepi«, t. j. Jožef Krassnigg iz Svetnevasi. To pot pa je Krassnigg slabo naletel. Ni mu bilo dosti, da je z nezasišanim pritiskom, raznimi, ne ravno lepimi pripomočki in hvala malomarnosti nekaterih slovenskih kukavici svojo stranko zmagal pri zadnjih občinskih volitvah v Svetnivasi meseca kimovca minuloga leta. Hotel je nekaj posebnega tudi še po tej dobljeni »zmagie«, in tako je šel tožiti odličnega narodnjaka, g. Martina Štiha v St. Janžu, radi razžaljenja časti. Obdolževal je Štiha, da je le ta nemške odbornike, in torej tudi Krassnigga, imenoval »Gesindel«. Storil je to, po ovadbi Krassniggo, po volitvi v gostilni pri Uzniku. Pri okrajnem sodišču v Borovljah je bil g. Stih obsojen na 20 kron kazni in na vse stroške. Pri prizivni obravnavi pred celovskim dež. sodiščem pa se je dognalo, da g. Stih onih besedi ni govoril, in dež. sodišče je po zagovoru g. dr. Brejca g. Štiha oprostilo. Gosp. Krassnigg pa bo sedaj plačal vse stroške.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 23. maja.

Goriškim nadškofom je imenovan pred. mgr. Andrej Jordan, proš goriške stolne cerkve in kapitularni vikar. Včeraj se je mudil na Dunaju, kjer se je

pri apostolski nuncijaturi vrtil že kanonični izpraševalni proces. Slovesno proglašenje v Rimu bo dne 4. junija.

Monsignor dr. Frano Nagl bo dne 4. junija v konzistoriju v Rimu slovesno proglašen za tržaškega škofa. Posvečen bo meseca junija. V Trst pride bržkone meseca junija.

K zvezi slovanskih časnikarjev je pristopilo doslej društvo poljskih časnikarjev in tri češka časniška društva. Predsednikom zveze je izbran Poljak Chylnski iz Krakova, podpredsednikom Holeček, urednik »Narodnih Listu«, blagajnik: Kufner, urednik »N. Listu«, tajnik: Cejnek, urednik »Politike«. V odbor so izbrani: Poljaki: Bienkowski, Merinovic, Laskownicki, Baranski, Prokesch; Čehi: Vejvara, Samberk, Hovorka, Baxa, Blažek, Klecanda, Kneitl, Tuma, Jonaš. V odboru dolo Slovenci in Rusini mesta, ko si osnujejo časniška društva in pristopijo k zvezi.

Promoviran je bil 22. t. m. na češki univerzi v Pragi za doktorja modroslovja g. Dragotin Lončar, suplent na II. drž. gimn. v Ljubljani. Čestitamo!

Razgovor o ustanovitvi društva za varstvo živalij, katerega se je udeležilo nad dvajset gospoj in gospodov, vršil se je včeraj v dvorani hotela »pri Maliču«. Otvoril je razgovor gospod Viktor Gale, zahvaljujoč se udeležencem za prisotnost in povdarjajoč potrebo ustanovitve društva za varstvo živalij. Nato je povzel besedo gospod dr. Robida ter s kulturnega in gospodarskega stališča pojasnjeval blagi smoter sličnih društev, katera imajo in skrbno goje kulturni narodi. Taka društva pa blaže tudi človeka, mu vcepljajo čut usmiljenja do živih stvari in omejujejo surovost. Gospod višji živinozdravnik Al. Pavlin povdarja, da si je pri nastopu sedanje službe smatral v dolžnost, da prevzame po pokojnem tovarišu g. Folakovskem prieto delo ustanovitve ter je s pomočjo somišljenikov uresniči. Poleg varstva drugih živalij naj društvo tudi goji kar možno intenzivno varstvo narodnemu gospodarstvu toli koristnih ptičev in perjadi sploh. Preditala in izpolnila oziroma izpremenila so se društvena pravila, koja bode pri tem razgovoru izvoljeni pripravljavni odbor predložil oblastvu v potrditev. V pripravljavni odbor so bili izvoljeni gg.: Beber Franc, knjigovodja, Gale Viktor, graščak, Lampert Viktor, užitinski revident, Pavlin Alojzij, višji živinozdravnik, Robida Ivan, dr., ordinarij, Rom K., hišni posestnik, Stare Alojzij, župnik, in Sulo F., muz. asistent. — Pri ustanovnem občnem zboru pa bode potem izvoljen stalni odbor, sestojč iz gospoj in gospodov.

Nevarno zbolel je mil. gosp. proš Lovro Serajnik v Tinjah. Kakor smo zadnjič poročali, je mil. gosp. proš začelkom tega meseca nenavadno zdrav in čil obhajal petindvajsetletnico prostovanja; tembolj nas torej pretrese nepričakovana novica o njegovi bolezn. Častitljivega starosta koroških Slovencev priporočamo rojakom v molitve!

Umrli je v Boveu na hinkoštno nedeljo po kratki bolezn g. Ivan Vidmar, ces. kralj. gozdar v pokoju. Služboval je pokojnik več let na Dolenjskem in v Trnovskem gozdu. Zadnje čase je živel pri svojem sinu, dekanu v Boveu. N. v m. p!

Štatersko šolstvo. G. Stefan Rataj, šol. vodja pri Sv. Miklavžu, imenovan je nadučiteljem v Trbonjah, in Alojzij Jankovič stalnim učiteljem na dosedanjem mestu v St. Ilju pod Turjakom.

Šolski Dom v Gorici. Zlata knjiga »Šolskega Doma« za leto 1900 in 1901 je ravnokar izšla. In nje posnemljemo, da je imel »Šolski Dom« l. 1900 dohodkov 25.002-10 kron; stroškov pa 23.894-04 K; l. 1901 dohodkov 22.846-76, stroškov pa 21.713-26 K. Čisto imetje je znašalo koncem leta 1901 55 157-39

Deklamatorni večer priredi v areni »Narodnega doma« v Ljubljani 26. t. m. hrvaška igralka g. Teodorović v prid graškega dijaškega podpornega zaloga. Vspored je naslednji: 1. »Smrt« od Preradovića, dekl. M. Teodorović. 2. »Klevetnikom Hrvatske« od Senoe, dekl. M. Teodorović. 3. »Rodu o jeziku« od Preradovića, dekl. L. Teodorović. 4. »Ponoč« od Gjuro Jakšića, dekl. M. Te-

odorović. 5. »Lasta« od Senoe, dekl. L. Teodorović. 6. »Kugina kuća« od Senoe, igra M. Teodorović. 7. »Zimsko cvieće« od Zvonimira Devčića, dekl. L. Teodorović. 8. »Kletvu iz Debore« od Mosenthala, igra M. Teodorović. 9. »Zagreba« od Senoe, dekl. L. Teodorović. 10. »Majčino srce« iz italijan. prevel Gjuro Jakšić, igra M. Teodorović. — Začetek ob 8. uri zvečer.

Umrli je dne 20. t. m., kakor javlja »Laibacher Zeitung«, v uršulinskem samostanu sestra Pia Pokorn. Pogreb je bil včeraj. Nam ni o tem nihče nič sporočil.

Poročil se je minulo nedeljo v župnijski cerkvi sv. Lovrenca na Bizeljskem g. Andrej Kós, trgovec na Bizeljskem, z gđ. Mar. Skof iz Sp. Sušice.

Prememba posestva. Graščino Zavrh pri Ratečah je kupil obd. svetnik ljubljanski g. Jožef Turk za 46.000 kron. Doslej je bilo posestvo v rokah Nemke gospe plemenite Maier.

Koroške novice 102letna starka Jera Golob p. d. Janžkinja je umrla v Koprivni. — Kaj žganje stori, se je pokazalo zopet na prav žalosten način minuli teden v Bitinjah. Dinar R. Winkler je pijan napadel svojo mater in jo je obdeloval z velikim kamenom tako grozovito, da je krvavela iz mnogih težkih ran in vsa krvava obležala na tleh. Nečloveškega zločinca so morali vkleniti v verige in prepeljati v celovški zapor. — Poštno oddajnico so dobili v Malem St. Vidu. Trikrat na teden ima zvezo s pošto v Zgornjih Trušnjah. — Samomor. V Celovcu se je zastrupila soproga hišnega posestnika gospa Karolina Domainko. — Nemška surovost. V Trebnem pri Beljaku so nemški fantje ubili drvarja Janeza Koširja s Kranjskega. Vzrok: narodna nestrpnost.

Kmetijsko-kemično poskušališče v Ljubljani ne bode izvrševalo kemijskih in drugih poskusenj (analiz) od 24. maja do 9. junija t. l., ker odpotuje ravnatelj zavoda g. dr. E. Kramer v strokovnih stvareh na Češko in v Galicijo.

Pekovski pomočniki v Gradcu so imeli shod, na katerem so sklenili obrniti se na drž. zbor, da sklene postaviti, po kateri bo nočno delo prepovedano.

Svarilo. Naša društva svarimo pred nekim možem, ki je poprej bil v Ljubnem pri Radovljici, zdaj je baje v Celovcu. Ta človek se vozi kot agent, nakupava razno blago — in gorje, če se mu kaj pošlje, blago je prodal, za plačilo pa ne ve nič. Pisec teh vrstic pride po njem v zdatno škodo in ga bo zdaj tožil zaradi goljufije. — Nekdo, ki je neznanemu — Slovencu — preveč zaupal.

Ljubljanske novice. Tatvine v Ljubljani se vedno bolj množe. Včeraj je bilo v restavraciji Lorbek ukradenih okoli 70 glid. Na Bregu je bil ukraden kovček. Na dvorišču Boštjančičeve gostilne je bil ukraden bicikel polirja Franca Preglja. Hišni oskrbnici Jeri Kulp na Resljevi cesti je ukradeno več obleke in nekaj čevljev. — Kap je zadel hranilničnega adjunkta gosp. Alberta Lukeja. Skoro ni upanja, da bi okreval. — Društvena godba je včeraj angažirala godce in si je naročila še eno novo mod. Udnino bo odeslej vedno pobiral samo društveni sluga. — Umrli je na Starem trgu šivilja g. Jožefa Vehovec. — Promenadni koncert vojaške godbe bo danes od pol 6. do pol 8. ure zvečer pod Tivoli. — Aretirala je policija delavca Franceta Japelja, ker je na sumu, da je ukradel iz zaklenjene omare Alojziji Fabjan na Zaloški cesti in Heleni Lavrič ravno tam iz zaklenjene omare prvi 20 K in drugi 1 K. Včeraj je aretirala policija dekle Heleno Juhat z Blake, ker je svoji gospodinjki gospej Karolini Schlehan v Židovski ulici ukradla za 36 K obleke. — Ušel je včeraj od gradnje Pogačnikove hiše v Dalmatinovi ulici prisiljenec Ramund Buchhalter. — Našli so na sv. Petra cesti srebrno zapetnico. — Zgrudil se je danes pred vratmi cerkve sv. Florijana 80letni g. Rus, ki je, kakor znano, 40 let vzgledno neprestano služboval pri tvrdki Mikuschevi Ojpeljali so ga na njegov dom. Bog daj, da bi g. Rus skoro okreval! — Tatvina v hotelu pri južnem kolodvoru. Včeraj po noči je hodil v navedenem hotelu

tat od predala do predala in si z denarjem polnil žep. Gospodarju Lorberju pobral je tat precej drobiža, s ponarejenim ključem odprl je več omar, natakarku je zmanjkalo nad 50 K in blagajničarki Gusti P. pobral je iz mize okoli 70 K. Policija trdi, da mora biti tat domač.

Surovi sin. Zaradi neke malenkosti spril se je Tone Kuralt, posestnika sin v Zgornji Besnici, v hlevu s svojim očetom ter ga prišel z nogami suvati; oče se mu je začasno izognil, in ker se je besedovanje mej obema nadaljevalo, zgrabi sin očeta za vrat, ga prične daviti in tresti ter ga pahne iz veže s tako silo, da je starec padel in se pri padcu telesno poškodoval. Ne dosti temu zagrabi surovi sin gnojne vile, da bi napadel z njimi očeta. K sreči ste prileteli dve hčeri posestnika ter bratu zabranile nevarni napad.

Mrtvega našla je v Spodnji Hrušici št. 12 krčmarja Janeza Bončar njegova žena v postelji spalne sobe, kamor se je prejšnji večer precej vinjen vlegel; zadela ga je kap.

Napad. Zidar Ivan Črne iz Štepanovo vasi napadel je v pijanosti s sekuro Franceta Mlakarja iz Prežanskih Laz. Redar je iztrgal Mlakarju sekuro in ga aretiral.

Prijet begunec. Iz kaznilnice v Mariboru ubeglega kaznjence Valentina Bergamoša so prijeli v Trbovljah.

V pijanosti obesil se je 68letni berač Marka Gadar v Perovem.

Novice z Reke. Stavka zidarjev se pripravlja na Reki. Podjetniki nočejo nič slišati o znižanju delavske dobe in povišanju plače. — V tovarni torpedov se s 1. junijem delavna doba zniža od 10 na 9 ur na dan.

Služba učitelja je razpisana na tri-razrednici v Zatičini. Prošnje je doposlati do 25. junija okraj. šolskemu svetu v Litiji.

Glas iz občinstva. Kakor se čuje, namerava napraviti p. č. knezoškofijski ordinarij električno zvezo med glavnim poštnim uradom in zvoniki peterih župnijskih cerkva, po kateri zvezi naj bi se dajalo v dotične zvonike natančno opoldanske znamenje, tako da bi po vseh cerkvah obenem začelo zvoniti. Res hvalevredna naprava, katero v Ljubljani zelo potrebujemo. Vendar se nam zdi, da cerkovniki, kateri bodo nadzorovali ure naznanjenja poldneva, ne bodo vedno tako točni kakor je električno znamenje z Dunaja, in zato nimamo tudi pravega zaupanja v to napravo. Usojamo si toraj opozoriti tem potom slavni mestni zastop, ne bi li bilo bolje napraviti na ljubljanskem gradu mehanično urejeno močno piščal (Dampfpeife, Syrene), katere priprava naj bi se električnim putem iz brzojavnega urada točno opoldne sprožila. Mogoče, da se bo ugovarjalo, da se tak znak ne sliši dovolj daleč, toda temu ni tako. (V Pulju ima mornarski arzenal piščal, katere glas se razlega 12 in več kilometrov daleč.) Tudi se piščali gotovo ne bo nikdo vstrašil kakor strela. Po tem opoldanskem znamenju ravnale bi se potem vse ljubljanske posebno pa cerkvene in druge javne ure. Konečno menimo tudi, da bi ta naprava ne bila ravno draga in zato jo priporočamo v pretres.

V mejnarodni panorami so ta teden razstavljene dobro izbrane slike Trsta in njega okolice, posebno pozornost pa vzbujajo slike, ki nam predočujejo grad Miramare. V nedeljo pride na vrsto nova serija: krasni grad bavarskega kralja Ludovika II. Herrenchimsee, njega krasne dvorane in oprava v njih. Par slik seznanja gledalca z okolico kraljevega gradu. — Potem šle alede prvotno za prihodnji teden določena češka zdravilišča.

Najnovejše od raznih strani. Dvoboj v Temesvaru je imel za posledico, da so spoznali, da je podpolkovnik Masser blazen. Oddali so ga v blaznico. — Proti židom. Posestvo drž. poslanca Byka Zupanje je bilo predvčeršnjim na dražbi. Hteli so je kupiti kmetje, a prehitel jih je vaski žid. Več sto kmetov je nato napadlo hišo vsakega žida ter jo popolnoma demoliralo. Kmetje so odprli v židovih kletih sode žganja ter žganje izpustili. — Boj med vaščani. Radi lokalnih razmer je prišlo med prebivalci vasij Oleisov in Sada na Španskem do boja. Nad 60 oseh je ranjenih. — Ponesrečena zrakovka. V Londonu se je hotela iz zrakovplove iz višine 500 metrov s pomočjo padalne naprave spustiti zrakovplovka Broke. Padalna naprava je odpovedala in zrakovplovka je padla v globočino. Strašno razbita je obležala mrtva. — Upor političnih kaznjencev se je dogodil v Kornu na Ruskem, ker se je grdo postopalo z za-

prtimi dijaki. Še-le vojaki so napravili red. — Mašdevanje. V Budjevicah je imel razmerje četovodja Richter s šiviljo Pau, a jo je zapustil. Šivilja je četovodjo predvčerajšnjim počakala pred vojašnico in mu vrgla v obraz steklenico vitrijola. Richter je težko ranjen.

Kako se obvarovati slane. Posledic slane, ki tako usodepolno zlasti zadene vinograde, mogoče se je obraniti le tako, da se po dnevu navozi in nanosi v gorice smola, dračje, žagovina, slama, po noči se pa mora kuriti tako, da se napravi močen dim nad vinogradi in slana ne bode škodovala. Kuriti se mora močno in vstrajno, da se vzdrži dim. Ako ni dima, ne pomaga nič, če se prav kuri.

50 000 K je glavni dobitnik loterije gledaliških igralcev. Opozarjamo, da bo žrebanje nepreklicno 19. junija t. l. in da se vsi dobitki po odtegnjenih 10% izplačajo v gotovini.

Darovi

Za Jeranovo dijaško mizo. Nabrano po kršč. socijalni ženski zvezi v Ljubljani: Darovali so gg.: dr. Janko Brejc 20 K, Ivan Vencajz 20 K, dr. Iv. Šusteršič 20 K, Oton pl. Detela 20 K, Fran Povše 20 K, dr. Iv. Furlan 10 K, dr. Fr. Papež 5 K, Simon Pogačar 4 K, I. Leskovic 4 K, Karol Pollak 20 K, Ivan Fabian 2 K, dr. V. Gregorič 4 K, Fran Peterca 10 K, Neimenovan 2 K, skupaj 161 K. Vsem p. n. darovateljem, posebno pa še nabiralkama mil. gospe Mari dr. Brejčevi in gdč. Peterčevi za vso blagonaklonjenost stotero: Bog plačaj.

Za „Dijaški dom“ v Celju.

(III. izkaz.)

Za »Dijaški dom« v Celju poslali so nadalje prispevke: Č. g. Korenić Štefan, urednik »Kat. Lista« v Zagrebu, 6 K; Č. g. dr. Pazman Josip, kr. vsuč. profesor v Zagrebu, 5 K; Č. g. dr. Dinko Primuš, nadbiskupov tajnik v Zagrebu, 3 K; Č. g. Stjepan Becanić, bilježnik nadb. duh. stola v Zagrebu, 2 K; Č. g. Barle Janko, arhivar nadbisk. pisarne v Zagrebu, 3 K; Č. g. dr. Lončarić Josip, nadbisk. ceremoniar v Zagrebu, 2 K; Č. g. dr. Franjo barun Salis-Seewis, prefekt v Zagrebu, 2 K; Č. g. dr. Horvat Karlo, profesor v Zagrebu, 2 K; Č. g. Zdravec Alojz, aktuar nadbisk. pisarne v Zagrebu, 5 K; g. Bratkovič, c. kr. notar v Gornjemgradu, 10 K; g. dr. Hočevar Janko, odvet. kandidat na Dunaju, 40 K; g. Dekleva S. v Gorici, 10 K; Hrčič Anton, kr. gimn. prof. v pok. na Lunovcu, 10 K; Omizje »Narodni dom« v Brežicah, nabral D. Strašek, 7 K 64 h.; g. Draksler, c. kr. okrajni tajnik v Kamniku, 5 K; Č. g. Bizjak Vinko, umirovljeni župnik v Loparju, 10 K; Č. g. Kajdiž Tomaž, kanonik v Ljubljani, 5 K; Č. g. p. Emeran Šlauder, oskrbnik v Radgoni, 10 K; Č. g. Dekort Josip, župnik na Ljubnem, 10 K; Č. g. Selih Ivan, župnik pri sv. Kunigundi na Pohorju, 10 K; g. Agrež Josip, zasebni uradnik v Brežicah, 10 K; Č. g. Kunce Janez, župnik pri sv. Juriju na Ščavnici, 10 K; Č. g. Mrz Tomaž, župnik v Selnici ob Dravi, 200 K; Č. g. dr. Kovačič Franc, prof. bogoslovja v Mariboru, 20 K; g. Umek Anton v Brežicah, 10 K; g. Kaučič Jakob, c. kr. zemljeknjižni vodja v Ljubljani, 10 K; g. Tomšič Franc, nadinženir v Sedči na Češkem, 50 K; g. Rajh mlaj. Pušenjak, Murza na Crenu, 4 K; g. dr. Grossmann in soproga Matilda v Ljutomeru 50 K; g. Bratkovič Kazimir, c. kr. notar v Gornjemgradu, 5 K; g. Gregor Pankracij, župnik pri sv. Venčesu pri Slov. Bistrici, 10 K; g. dr. Lebar Josip, zdravnik v Križevcih 10 K. (Dalje prih.)

Telefonska in brzojavna poročila.

Za ljubljanske postrežoke.

Dunaj, 23. maja. Vsled interpelacije dr. Šusteršiča je iustično ministerstvo prepovedalo vsako porabo kaznjencev pri selilnih delih.

Mladočehi groze z obstrukcijo.

Dunaj, 23. maja. Mladočehski klub je imel posvetovanje o položaju. Povdarjalo se je, da ima klub po rešenem proračunu popolnoma proste roke in da bo nasprotoval vsaki predlogi, na katero poklada vlada kako važnost, tako v prvi vrsti predlogi o davku na vožne listke. To predlogo bo klub pobijal z vsemi dopustnimi sredstvi. Ta sklep je klub oficijelno naznanil zborničnemu predsedniku in ministerskemu predsed-

niku. Vlada skoro gotovo vsled tega predloge o davku na vožne listke sedaj ne bo še predložila zbornici.

Dunaj, 23. maja. Poslanec Pacak je v zbornici izjavil, da bodo Mladočehi toliko časa obstruirali avstro-ogrsko nagodbo, dokler se ne ugodijo njihovim jezikovnim zahtevam. Kar se je narodu odvzelo, naj se dá nazaj, potem še-le je mogoče govoriti o parlamentarni rešitvi nagodbe.

Kozje, 23. maja. Pri občinskih volitvah v Kozjem so danes zmagali Slovenci; nasprotnik le eden.

Dunaj, 23. maja. Slovenski poslanci so se pri glasovanju o proračunu absentirali, samo Ferjančič, Plantan in Berks so glasovali za proračun.

Dunaj, 23. maja. Posl. Pfeifer je vložil nujni predlog za po toči oškodovane kraje v črnomaljskem okraju.

Dunaj, 23. maja. (C. B.) Zbornica je v tretjem branju s 154 proti 114 glasovom sprejela celotni državni proračun. — Nato se je vršila razprava o nujnem predlogu posl. Breiterja glede nagodbenih pogajanj. Nujnost predloga je bila odklonjena, ko je minister. predsednik Koerber izjavil, da nadaljna pojasnila o teku pogajanj v sedanjem hipu niso umestna, ter naglašal, da bo z vso silo zastopal korist države. Vlada se bo trudila, da ohrani gospodarsko skupnost z Ogrsko, in ne bo odstopila od tega načela, dokler ne bo v to prisiljena. Glede velike važnosti tega koraka je vlada docela na jasnem.

Dunaj, 23. maja. Češki agrarci zbirajo podpise za interpelacijo, v kateri hočejo vprašati ministerskega predsednika, ga je-li res krona nagovarjala k popustljivosti napram Ogrski, in če je to res, zakaj ni podal svoje demisije.

Territet, 23. maja. Včeraj so tu odkrili spomenik avstrijske cesarice Elizabete.

New-Jork, 23. maja. Geologi soglasno izjavljajo, da je vsa centralna Amerika v resni nevarnosti, posebno države Guatemala, Nicaragua in Costarico, kjer že delujejo razni vulkani. Geologi odsvetujejo nadaljevati s prekopom panamskega kanala. Na malih Antilih še vedno neprenehoma blujejo vulkani. Povsod vlada velik strah.

Tientsin, 23. maja. Most železnice Luhan južno od Čengting so razrušili vstaši. To je dokaz, da se je upor razširil na distrikte province Pečili. Tudi v Sečvanu je vedno resnejši položaj. Cesarica-vdova je naročila Yuanu Šikajju, naj upornike zapodi proti jugu in prepreči njihov dohod pred Pekin, da tako tuje vlasti ne bodo imele povoda posredovati.

Franc Jožefova grenka voda

je najboljšje naravno čistilo.

V zalogi v Ljubljani pri Mih. Kastner-ju in Peter Lassnik-u. 585 10-4

Umrli so:

21. maja. Elizabeta Hicinger, kuharica, 74 let, Pred škofijo 14, marasmus senilis.

22. maja. Anton Oblak, posestnika sin, 3 leta. Tržaška cesta 17, bronchitis capillaris.

Dunajska borza

dné 23. maja.

Skupni državni dolg v notah	101-80
Skupni državni dolg v srebru	101-50
Avstrijska zlata renta 4%	120-70
Avstrijska kronska renta 4%	59-80
Ogrska zlata renta 4%	120-75
Ogrska kronska renta 4%	97-95
Avstro-ogrske bančne delnice, 600 glđ.	1598-—
Kreditne delnice, 160 glđ.	688-—
London viza	240-25
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-27 1/2
20 mark	23-47
20 frankov (napoleonador)	19-06
Italijanski bankovci	93-65
C. kr. cekini	11-33

Meteorologično poročilo.

Visina nad morjem 506 2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah
22. 9. zveč.	737-6	9-6	sl. svzh.	pol oblač.	
23. 7. zjutr.	737-4	4-6	sl. svzh.	megla	0-0
2. popol.	736-0	15-4	sl. sever	del. oblač.	

Srednja večerajšnja temperatura 11-9°, normale: 14-9°.

Zitne cene

dné 22. maja 1902.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za maj-junij	K 8-83	do 8-90
„ „ jesen	8-4	8-05
Rž za junij	7-35	7-37
„ „ jesen	7-1	7-03
Koruzza za maj-junij	5-33	5-37
„ „ juli-avgust	5-46	5-47
Oves za maj-junij	7-38	7-39
„ „ jesen	6-14	6-15

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za maj	8-66	8-67
„ oktober	7-81	7-82
Rž za maj	6-68	6-69
„ oktober	5-79	5-80
Oves za maj	5-15	5-17
„ julij	5-21	5-22
„ avgust	5-29	5-30

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 9-00	do 9-60
„ južne žel.	9-30	9-65
Rž	7-50	7-70
Ječmen	7-00	8-00
„ ob Tisi	6-85	7-75
Koruzza ogerska, stara	5-35	5-45
„ nova	6-25	6-65
Cinkvant	7-45	7-65
Oves srednji	7-75	10-75

Napise in slikanje grbov obrtnih in trgovskih znakov na steklo, les in kositar oskrbuje in umetno izvršuje v lastni delavnici tvrdka **BRATA EBERL** v Ljubljani Franciškanse ulice. 524 18 11-1

Vnanja naročila proti povzetju.

POZOR, trgovci in gostilničarji!

Prosimo, naročite za poskušnjo 1 zavoj, 5 klg. **kranjske salame**, katere kakovosti ne boste mogli prehitati. Kilogram glđ. 1-20. Naročila hvaležno sprejema

Dragotin Novak,

638 10-1 **Trebnje.**

Razpošilja se proti povzetju.

50 meterskih stotov izbranega fižola (koksa)

dobi se po primerni ceni pri **Jakobu Belec**, Zgornji Otok, pošta Radovljica. 640 3-2

Prodaja na drobno!

Pristni kranjski laneno-oljnati firnež

prodaja

611 10-3

Adolf Hauptmann v Ljubljani

tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarsk. kleja.

Ilustrovani oeniki so franko na razpolago.

Koledar katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani za l. 1902 z jako zanimivo in rabno vsebino, z imenikom učencev za več ko 400 solarjev, z zapisnikom bolnikov, gospodarskim zapisnikom itd. stane v „Katoliški Bukvarni“ krasno vezan 2 K 30 h., po pošti pošiljan 10 h. več.

126 26-17

Umetnijski zavod za slikanje na steklo
B. ŠKARDA v Brnu.
Izdeluje zlasti:
cerkvena okna različne izvršitve,
Oeniki in strokovni svet brezplačno.
Osemkrat odlikovan s prvimi darili

Prodaja na debelo!

Žrebanje

nepreklicno

19. junija 1902

glediščnih igralcev loterija

1 glavni dobitnik	à 50000 kron
1 „	à 5000 „
1 „	à 3000 „
2 „	à 2000 „
5 dobitkov	à 1000 „
10 „	à 500 „
20 „	à 200 „
60 „	à 100 „
100 „	à 50 „
300 „	à 20 „
3500 „	à 10 „

Srečke po 1 kroni

priporoča 136 9

J. C. Mayer, v Ljubljani.

Vsi dobitki se po odtegnjenih 10% izplačajo v gotovini.

Mladenič,

vešč slovenskega, nemškega in italijanskega jezika v pisavi kakor govorjenju, želi vstopiti v službo kot pisar.

Ponudbe na naslov: **Franc Mekinda** v Ljubljani, Poljanska cesta št. 25. 3-1

Lepo predivo

kupi 639 5-1

ANTON KOLENC v Celju.

Površnike

po najnovejšem kroju

priporočata 11 559 6-4

Eričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9.

Penzionat Notre Dame de Sion v Trstu.

Krasna lega. Višja vzgoja. Nemški učni jezik v osmih razredih nadaljevalnega tečaja. Francoski občevalni jezik. Pouk v vseh modernih tujih jezikih. Višja izobrazba v godbi in slikarstvu. Gimnastika. 571 16-6

Prospekt se na željo vpošlje.

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba

„MERCUR“
I., Wolfzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnio. 134 53